

LUYỆN TẬP VỀ TÁCH CÂU

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Phân biệt được hiện tượng tách câu với lỗi về câu vì thiếu thành phần nòng cốt.
- Biết vận dụng hiểu biết về hiện tượng tách câu vào việc đọc - hiểu văn bản và làm văn.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Tách câu là việc tách một bộ phận của câu thành câu riêng biệt. Việc tách câu như thế thường nhằm mục đích tu từ và / hoặc tạo điều kiện để chuyển sang chủ đề khác.

2. Cần nhớ rằng tách câu là chuyện thường gặp trong văn chương nhưng trong các phong cách ngôn ngữ khác thì có thể bị coi là vi phạm chuẩn mực.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

Bài tập 1

- a) Hai câu cuối sai ngữ pháp ; bốn câu đầu thì không sai ngữ pháp.
- b) So sánh bốn câu đầu với hai câu cuối, có thể thấy chỉ có thể dùng dấu chấm để tách câu đối với vị ngữ khi có nhiều vị ngữ.
- c) GV cho HS tái lập thành những câu chưa được tách, rồi so sánh với những câu đã tách, từ đó nêu nhận xét về hiệu quả của việc tách câu. Ở những trường hợp này, tách câu có tác dụng làm nổi rõ thông tin ở bộ phận được tách riêng ra.

Bài tập 2

- a) Những câu (a) là chấp nhận được ; những câu (b) thì không.
- b) So sánh những câu (a) với (b), có thể thấy, trong phạm vi các cứ liệu ở bài tập này, chỉ có thể dùng dấu chấm để tách câu đối với :
 - bổ ngữ khi có nhiều bổ ngữ (so sánh 1a với 1b) ;

- định ngữ khi có nhiều định ngữ (so sánh 2a với 2b) ;
- thành phần chú giải khi thành phần này đứng cuối câu (so sánh 3a với 3b) ;
- trạng ngữ khi trạng ngữ đứng cuối câu (so sánh 4a với 4b) ;
- vế phụ của câu ghép khi vế phụ này đứng cuối câu (so sánh 5a với 5b).

Bài tập 3

Sau đây là nguyên văn của các tác giả :

– *Thậm chí, chẳng đợi phải có các tổ chức thơ văn như thế, khi bằng hữu gặp nhau, các cụ vẫn bình văn. Bên kỉ trà. Cùng rượu. Dưới trăng. Cốt là có bạn hiền và thơ hay.* (Bùi Mạnh Nhị)

– *Bà Hà ghét vợ chồng anh xe ra mặt. Nhất là chị vợ.* (Nam Cao)

– *Đó là một nghề đi nhiều, thấy rộng. Gắn gũi với thiên nhiên.* (Đỗ Bảo Châu)

– *Bóng họ ngã vào nhau. Ở cuối đường.* (Nguyễn Thị Thu Huệ)

– *Tôi nghĩ đến sức mạnh của thơ. Chức năng và vinh dự của thơ.* (Phạm Hồ)

– *Bốn người lính đều cúi đầu, tóc xoắn gối. Trong lúc tiếng đồn vẫn khắc khoải văng lên những chữ đồn li biệt, bốn chôn.* (Anh Đức)

Bài tập 4

Như đã thấy ở Bài tập 1, tách câu thường có tác dụng làm nổi rõ thông tin ở bộ phận được tách riêng ra. Nhưng trong hai ví dụ ở bài tập này thì có thêm một tác dụng nữa : tạo điều kiện để chuyển sang một chủ đề khác. Nhờ tách *mà lại diện* (câu đầu), hay *như đọc sách* (câu sau) thành những câu riêng biệt mà tác giả có thể triển khai thêm : *Cô diện nhất vùng này* hay *Tôi nghĩ trong kháng chiến mình không có nhiều thì giờ, lại thiếu sách thì nay có mà đọc.*

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đinh Trọng Lạc (Chủ biên) – Nguyễn Thái Hoà, *Phong cách học tiếng Việt*, NXB Giáo dục, 1993.
- Nguyễn Minh Thuyết (Chủ biên), *Tiếng Việt thực hành*, NXB Giáo dục, 1997.
- Ủy ban Khoa học xã hội Việt Nam, *Ngữ pháp tiếng Việt*, NXB Khoa học xã hội, H., 1983.